

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор
Шинкарик М. І.

« 31 » серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з навчальної дисципліни «Аксіопсихологія особистості»
ступінь вищої освіти – магістр
галузь знань 01 – «Освіта/Педагогіка»
спеціальність 015 – «Професійна освіта»
освітньо-професійна програма – «Фінансова грамотність»

кафедра освітології та педагогіки

Форма Навчання	Курс	Семестр	Лекції	Практичні	ІРС	Тренінг	СРС	Всього	Екзамен, залік
Денна	1	1	30	30	6	4	80	150	залік, 1
Заочна	1	1	4	2			144	150	залік, 2

Тернопіль – ТНЕУ
2020

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Аксіопсихологія особистості»**

Дисципліна «Аксіопсихологія»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	галузь знань 01 – «Освіта/Педагогіка»	Статус дисципліни - вибіркова Мова навчання - українська
Кількість залікових модулів – 3	галузь знань 01 – «Освіта/Педагогіка» спеціальність 015 – «Професійна освіта» освітньо-професійна програма – «Фінансова грамотність»	Рік підготовки: <i>Денна – 1</i> <i>Заочна -1</i> Семестр: <i>Денна – 2</i> <i>Заочна -2</i>
Кількість змістових модулів – 1	ступінь вищої освіти – магістр	Лекції <i>Денна – 30</i> <i>Заочна – 4</i> Практичні <i>Денна – 30</i> <i>Заочна - 2</i>
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота: <i>Денна – 96</i> <i>Заочна - 144</i>
Тижневих годин – 10, з них аудиторних – 4		Вид підсумкового контролю –залік

2. Мета і завдання дисципліни «Аксіопсихологія особистості»

2.1. Мета вивчення дисципліни. Процес модернізації українського суспільства вимагає оновлення змісту освіти, покращення її якості, створення умов, які б забезпечували нові освітні результати. Важливе значення має проблема самовизначення особистості, знаходження нею свого місця в різних формах і структурах суспільного життя, окреслення головних завдань та напрямків особистісного зростання, вивчення психологічних механізмів, закономірностей, структурно-динамічних показників та психолого-педагогічних умов аксіогенезу особистості.

2.2. А тому завданням курсу є вивчення ціннісно-сислової детермінації життєдіяльності як основоположної характеристики людського способу існування та як конституювальної властивості особистості.

2.3. Передумови для вивчення дисципліни. Засвоєння аспірантами нормативних знань з дисциплін філософія науки, педагогіка та психологія вищої школи дають їм передові концептуальні та методологічні знання з психології та межових предметних галузей, формують дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, дозволяють глибоко розуміти загальні принципи та методи психологічних наук, методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері аксіопсихології.

3. Програма навчальної дисципліни:

Змістовий модуль 1. Предметне ядро аксіопсихології особистості

Тема 1. Ціннісні виміри індивідуальної свідомості. Предметне ядро аксіопсихології особистості. Теоретичні конструкти, що фіксують взаємозв'язки і взаємоперетворення в динамічній системі особистісних смислів. Ціннісно-сислове психічне відношення як репрезант якісної специфіки об'єктивно-суб'єктивного зв'язку людини з умовами її існування. Функціональний аспект відношення. Диспозиції та установки як стабілізатори діяльності особистості. Канонічне розуміння мотиву як предмета потреби. Аксіологічна модель індивідуальної свідомості. Базові ціннісні орієнтації особистості у структурі її життєдіяльності. Цінності індивідуального рівня буття людини. Цінності функціонування індивіда у групі. Вершині цінності людської екзистенції. Система диспозиційних (смислових) утворень особистості.

Література: 1, 2, 4, 3, 6.

Тема 2. Діалог – універсальний психологічний механізм аксіогенезу особистості. Конвенціональний характер гуманітарного знання. Діалог як пояснювальний принцип побудови й існування “невідчужуваної” (індивідуальна психіка, свідомість) і “відчуженої” (в художніх текстах, творах живопису і т. ін.) суб'єктивної реальності. “Я – Ти” відношення як вроджена апіорна інтенція “Ти” – ідеальний суб'єкт. Відношення “Я – Воно” як похідне, вторинне, сфера утилітарного використання, експлуатації, контролю. Генетично двоступенева модель світовідношення людини за М.

Бубером та М. Бахтіним. Образ як структурна одиниця свідомості і самосвідомості. Знаково-символічна функція свідомості.

Література: 2, 1, 3, 4, 5.

Тема 3. Онтологічні координати герменевтики. Аксіологічні проєкції духовного буття людини у висхідній телеологічній перспективі. Взаємодоповнення цільового та причинного векторів аксіогенезу особистості. Розвиток ціннісної свідомості індивіда як певна мотиваційно-смысловая тенденція. Ірраціональний, несвідомий та раціональний, свідомий вектори аксіогенезу особистості. Суб'єктивні репрезентації емпіричної свідомості індивіда. Феноменологічне відцентрування трансцендентального Я особистості. Полісуб'єкт як місце “зародження” духовного суб'єкта. Феноменологічні вчування (інтуїції та емпатії) та феноменологічна рефлексія суб'єктивної реальності даної людини.

Література: 3, 4, 5, 6, 7.

Тема 4. Аксіометрика вчинку: процес та ефект самотворення. Акт учинку як логічне осереддя й онтологічне ядро ціннісних вимірів інтегральної суб'єктності життєтворення особистості. Психологічна картина звершення вчинку. Відмінність учинку від імпульсивних, автоматичних, звичних, стандартних, рефлекторних, гетерономічних (виконуваних за наказом, службовою інструкцією, зовнішніми вимогами) дій. Ланки учинення як екзистенційно-ієрархічні побудови, що маніфестують різні ступені розгортання суб'єктності людини. Ситуація як поле актуальних значущостей індивіда. Мотивація як опосередковуюча ланка між ситуацією і вчинковою дією. Вчинкова дія як утвердження морально насиченого комунікативного зв'язку з довкіллям. Вчинкова післядія як рефлексія наслідків учинку. Рівень відносного суб'єкта: людина не об'єкт маніпуляції, а процес само змін. Ефект самотворення особистості у вчинку.

Література: 1, 3, 5, 6, 7.

Тема 5. Онтологічні координати аксіогенезу особистості у просторі духовного буття людини. Людина як інтегральний суб'єкт буття і духовно-ціннісного самовизначення. Ціннісна якість феноменального світу людини. Буттєвість духовності в оптиці методологічного аналізу. Принцип суб'єктності як гносеологічна підстава виділення різних онтологічних та аксіологічних площин буття людини. Суб'єктна іпостась людини. Іntenційальність індивідуального буття людини. Іntenційна схильність людини як індивідуальний потенціал ціннісного вибору суб'єкта духовного самоздійснення. Суб'єктність як спосіб реалізації людиною свого духовного потенціалу. Принцип інтегральної суб'єктності як засіб виявлення аксіопсихологічних атрибутів особистості.

Література: 4, 6, 7, 2, 3, 5.

Тема 6. Смысл – молярна одиниця аксіопсихіки. Проаналізувати смысл у логотерапії В.Франкла та смыслогенез у теорії А.Ленгле. Обґрунтувати проблему смыслу у теорії Д.О. Леонтьєва. Визначати

динамічну смислову систему у концепції О.Г.Асмолова. Проаналізувати підходи до розведення понять «смысл» та «смысл». Характеризувати концепцію оптимального сенсу життя В.Е.Чудновського. Визначити рівні осмислення за Г.Л. Тульчинським. Показати смислотворну активність особистості в контексті концепції динаміки смислових утворень та функціонально-динамічну модель аксіогенезу особистості. Характеризувати життєві ситуації як чинник процесу переосмислення. Обґрунтувати смислове переживання як екзистенційно-феноменологічна основа професійного аксіогенезу особистості в освітньому середовищі закладів вищої освіти.

Література: 2, 3, 4, 7.

Тема 7. Психодіагностичні методики дослідження ціннісно-смислової сфери особистості. Характеризувати методики дослідження аксіосфери особистості. Знати методичні особливості та вміти використовувати питальник термінальних та інструментальних цінностей М.Рокича. Знати кроскультурний підхід у вивченні аксіосфери Ш.Шварца і У.Білскі та вміти застосовувати питальник Ш.Шварца і У.Білскі. Знати методичні особливості та вміти використовувати питальник «Вивчення рівня «цінності» і «доступності» цінностей О.Б.Фанталової. Знати методичні особливості та вміти використовувати питальник самоактуалізації А.Маслоу (у модифікації Н.Каліної і В.Лазукіна «САМОАЛ») для вивчення ціннісно-смислової сфери особистості. Знати методичні особливості та вміти застосовувати питальник Б.Додонова для вивчення ціннісної спрямованості емоцій. Знати методичні особливості та вміти використовувати питальник сенсожиттєвих орієнтацій Д.О.Леонтьєва (СЖО).

Література: 2, 3, 4, 7.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Аксіопсихологія особистості» (денна форма навчання)

	Кількість годин			
	Лекції	Практичні	СРС	ІРС
Змістовий модуль 1.				
Тема 1. Ціннісні виміри індивідуальної свідомості	4	4	10	
Тема 2. Діалог – універсальний психологічний механізм аксіогенезу особистості	4	4	10	1
Тема 3. Онтологічні координати герменевтики	4	4	10	
Тема 4. Аксіометрика вчинку: процес та ефект самотворення	4	4	10	1
Тема 5. Онтологічні координати	4	4	10	1

аксіогенезу особистості у просторі духовного буття людини				
Тема 6. Смысл – молярна одиниця аксіопсихіки.	4	4	15	1
Тема 7. Психодіагностичні методики дослідження ціннісно-смыслової сфери особистості.	6	6	15	1
Разом	30	30	80	5

5. Тематика практичних занять

Практичне заняття № 1

Тема: Ціннісні виміри індивідуальної свідомості

Мета: Знати особливості структури та функціонування ціннісних орієнтацій особистості.

1. Предметне ядро аксіопсихології особистості та теоретичні конструкти, що фіксують взаємозв'язки і взаємоперетворення в динамічній системі особистісних смислів.

2. Канонічне розуміння мотиву як предмета потреби. Аксіологічна модель індивідуальної свідомості та базові ціннісні орієнтації особистості у структурі її життєдіяльності.

3. Цінності індивідуального рівня буття людини. Цінності функціонування індивіда у групі. Вершині цінності людської екзистенції.

Література: 1, 2, 4, 3, 6.

Практичне заняття № 2

Тема: Діалог – універсальний психологічний механізм аксіогенезу особистості.

Мета: Аналізувати рівні освітнього діалогу: формальний, змістовий, ціннісно-смысловий. Обґрунтувати готовність особистості до діалогічної взаємодії.

1. Конвенціональний характер гуманітарного знання.

2. Аналізувати рівні освітнього діалогу: формальний, змістовий, ціннісно-смысловий.

3. Обґрунтувати готовність особистості до діалогічної взаємодії.

4. Описати двоступеневу модель світовідношення людини за М. Бубером та М. Бахтіним.

Література: 2, 1, 3, 4, 5.

Практичне заняття № 3

Тема: Онтологічні координати герменевтики.

Мета: Демонструвати знання вчинкового підходу у розвитку ціннісно-смыслової сфери особистості

1. Розвиток ціннісної свідомості індивіда як певна мотиваційно-смыслова тенденція.

2. Ірраціональний, несвідомий та раціональний, свідомий вектори аксіогенезу особистості.

3. Суб'єктивні репрезентації емпіричної свідомості індивіда.

Література: 3, 4, 5, 6, 7.

Практичне заняття № 4

Тема: Аксіометрика вчинку: процес та ефект само творення.

Мета: Знати та здійснювати порівняльний аналіз сутності понять «потреба» і «цінність» та диференціацію понять «ціннісні орієнтації» та «потреба», «мотив», «установка», «атитюд», «диспозиція», «особистісний смисл», «переконання».

1. Акт учинку як логічне осереддя й онтологічне ядро ціннісних вимірів інтегральної суб'єктності життєтворення особистості.

2. Мотивація як опосередковуюча ланка між ситуацією і вчинковою дією.

3. Вчинкова дія як утвердження морально насиченого комунікативного зв'язку з довкіллям.

Література: 1, 3, 5, 6, 7.

Практичне заняття № 5

Тема: Онтологічні координати аксіогенезу особистості у просторі духовного буття людини.

Мета: Ознайомитися з ціннісною якістю феноменального світу людини.

1. Людина як інтегральний суб'єкт буття і духовно-ціннісного самовизначення.

2. Принцип суб'єктності як гносеологічна підстава виділення різних онтологічних та аксіологічних площин буття людини.

Література: 4, 6, 7, 2, 3, 5.

Практичне заняття № 6

Тема: Смисл – молярна одиниця аксіопсихіки.

1. **Мета:** Показати смислотворну активність особистості в контексті концепції динаміки смислових утворень та функціонально-динамічну модель аксіогенезу особистості.

2. Проаналізувати підходи до розведення понять «смысл» та «сeнс».

3. Охарактеризувати життєві ситуації як чинник процесу переосмислення.

4. Обґрунтувати смислове переживання як екзистенційно-феноменологічну основу аксіогенезу особистості.

Література: 2, 3, 4, 7.

Практичне заняття № 7

Тема: Психодіагностичні методики дослідження ціннісно-смислової сфери особистості.

Мета: Характеризувати методики дослідження аксіосфери особистості.

1. Питальник термінальних та інструментальних цінностей М.Рокича.
 2. Кроскультурний підхід у вивченні аксіосфери Ш.Шварца і У.Білскі.
 3. Питальник «Вивчення рівня «цінності» і «доступності» цінностей О.Б.Фанталової.
 4. Питальник самоактуалізації А.Маслоу (у модифікації Н.Каліної і В.Лазукіна «САМОАЛ») для вивчення ціннісно-сислової сфери особистості.
 5. Питальник Б.Додонова для вивчення ціннісної спрямованості емоцій.
 6. Питальник сенсожиттєвих орієнтацій Д.О.Леонтьєва (СЖО).
- Література: 2, 3, 4, 7.

6.Комплексне практичне індивідуальне завдання з дисципліни «Аксіопсихологія особистості»

1. Постановка проблеми в епістемологічному ракурсі.
2. Телеологічний підхід у західній персонології.
3. Аксіологічна проблематика у вітчизняній психології особистості.
4. Філософські предтечі аксіопсихології особистості.
5. Культурно-історичне пояснення аксіопсихіки й аксіогенезу особистості.
6. Психодинамічне тлумачення аксіопсихічних феноменів.
7. Аксіопсихіка як досвід персонального переживання і рефлексії.
8. Культурно-феноменологічне конструювання аксіогенезу особистості.
9. Онтологічні виміри ціннісної свідомості особистості.
10. Діалогічні механізми персонального аксіогенезу.
11. Особистість як інтегральна суб'єктність.
12. Аксіопсихологічна герменевтика: метод і технологія.
13. Аксіопсихологічна реконструкція психотерапевтичного дискурсу.

7. Самостійна робота

№ п/п	Тематика	К-сть годин
1	Тема 1. Теоретичні конструкти, що фіксують взаємозв'язки і взаємоперетворення в динамічній системі особистісних смислів. Ціннісно-сислове психічне відношення як репрезент якійсь специфіки об'єктивно-суб'єктивного зв'язку людини з умовами її існування. Базові ціннісні орієнтації особистості у структурі її життєдіяльності. Вершині цінності людської екзистенції.	15
2	Тема 2. Конвенціональний характер гуманітарного знання. Відношення “Я – Воно” як похідне, вторинне, сфера утилітарного використання, експлуатації, контролю. Знаково-символічна функція свідомості.	15

3	Тема 3. Взаємодоповнення цільового та причинного векторів аксіогенезу особистості. Ірраціональний, несвідомий та раціональний, свідомий вектори аксіогенезу особистості. Феноменологічні вчування (інтуїції та емпатії) та феноменологічна рефлексія суб'єктивної реальності даної людини	15
4	Тема 4. Психологічна картина звершення вчинку. Відмінність учинку від імпульсивних, автоматичних, звичних, стандартних, рефлексорних, гетерономічних (виконуваних за наказом, службовою інструкцією, зовнішніми вимогами) дій. Ефект самотворення особистості у вчинку.	15
5	Тема 5. Ціннісна якість феноменального світу людини. Іntenційна схильність людини як індивідуальний потенціал ціннісного вибору суб'єкта духовного самоздійснення. Суб'єктність як спосіб реалізації людиною свого духовного потенціалу.	13
6	Тема 6. Смысл – молярна одиниця аксіопсихіки. Проаналізувати смысл у логотерапії В.Франкла та смислогенез у теорії А.Ленгле. Обґрунтувати проблему смыслу у теорії Д.О. Леонтьєва. Визначати динамічну смыслову систему у концепції О.Г.Асмолова.	12
7	Тема 7. Психодіагностичні методики дослідження ціннісно-смыслові сфери особистості. Характеризувати методики дослідження аксіосфери особистості.	10
Разом:		96

8. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Аксіопсихологія особистості» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування;
- робота зі структурними схемами;
- складання мисле схем;
- аналітичні звіти, самозвіти, реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- виступи на наукових заходах;
- екзамен.

9. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Аксіопсихологія особистості» визначається за шкалою оцінювання:

За шкалою	За	За шкалою ECTS
-----------	----	----------------

ТНЕУ	національною шкалою	
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1	Електронний варіант лекцій	1-5
2	Методичні рекомендації з дисципліни	1-5
3	Методичні рекомендації до виконання практичних занять з дисципліни	1-5
4	Методичні рекомендації до самостійної роботи з дисципліни	1-5

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Бугерко Я. Феномен духовності у контексті філософсько-психологічних досліджень // *Pedagogy and Psychology*. – 2015. – III (27). Issue 51. – P.69–74.
2. Карпенко З.С. Аксіометрика вчинку: модус самотворення / З.С. Карпенко // *Психологія і суспільство*. – 2016. – №2. – С. 90-98.
3. Парадигмальні зміни основ загальної психології у синергетичному контексті: колективна монографія / [Чепа М.-Л. А., Мащенко В. Ф., Мащенко Ж. М. Бугайова Н. М. та ін.]; за редакцією Чепа М.-Л. А. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. – 220 с.
4. Фурман А.А. Концепція особистості в аксіологічній психології: контури сутнісної евристики / А.А. Фурман // *Психологія і суспільство*. – 2016. – № 4. – С. 89-102.
5. Фурман А. А. Психологія особистості: ціннісно-орієнтаційний вимір : [монографія] / Анатолій Анатолійович Фурман. – Одеса: ОНПУ; Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – 312 с.
6. Фурман А.В. Ідея і зміст професійного методологування : [монографія] / Анатолій Васильович Фурман. – Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – 378 с.
7. Человек и его символы / Под ред. К. Г. Юнга: Пер. с англ. – СПб.: Б.С.К., 2016. – 454 с.
8. Buhenko J. The analyze of the spirituality scientific approaches studying / J. Buhenko // *International Journal of Economics and Society*. – 2015. – June, Volum 1, Issue 2. – P. 160–169.

9. Buherko J. Philosophical approaches to the study of the spiritual human being: naturalistic interpretation of spirituality / J. Buherko // Психологія і суспільство. – 2016. – № 3. – С.46–52.
10. Bruno S. Frey. Happiness and Economics: How the Economy and Institutions Affect Human Well-Being. 2001. – 200 p.
11. Hunter Lewis. A Question of Values: Six Ways We Make the Personal Choices That Shape Our Lives. 2007. – 295 p.
12. Hunter Lewis. The Beguiling Serpent: A Re-evolution of Emotions and Values. 2015. – 140 p.
13. Joseph Epstein. Wind Sprints: Shorter Essays. 2016. – 608 p.
14. Ken Keyes Jr. Three Prescriptions for Happiness. 2015. – 137 p.
15. nplu.kiev.ua Національна парламентська бібліотека України
16. nbuv.gov.ua Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
17. ukrlibworld.kiev.ua/med Державна науково-медична бібліотека України
18. gntb.n-t.org Державна науково-технічна бібліотека України
19. lucl.lucl.kiev.ua Публічна бібліотека імені Лесі Українки (Київ)
20. ukrbook.net Книжкова палата України
21. lib.com.ua Українська електронна бібліотека